

Az alább közölt vélemények, hozzászólások **Eörsi István** Mégsem levelet írok címmel a VII. kerületi romák kilakoltatásával kapcsolatban július 17-én lapunkban megjelent publicisztikájához. **Eörsi** írására vele ellentétes érveléssel válaszolt Ungár Klára SZDSZ-ügyvivő és Molnár István, a VII. kerületi SZDSZ elnöke (július 19.), majd hozzászólott **Eörsi** álláspontját támogatva Tamás Gáspár Miklós (július 22.). A kerületi alpolgármester s több hozzászóló reflexióit július 24-én adtuk közre.

Szabadság és szolidaritás

Az elmúlt hetekben vita robbant ki a Népszavában az SZDSZ politikájáról az önkényes lakásfoglalókkal és a nincstelennel kapcsolatban. Sajnos a vitaindító írások nemcsak erről szóltak, hanem tájékoztatásról, félreértésekről és sértegetésekről.

Az első cikket **Eörsi István** írta. Számon kérte Koromzay Annamária, a VII. kerületi SZDSZ-es alpolgármester asszony egyik nyilatkozatát és a Juharos-féle törvényt végrehajtásának nevezte a Király u. 25. szám alatt lakó önkényes lakásfoglalók kilakoltatását. **Eörsi** idézi Koromzayt: „Érvend-szerűk, hogy szociális megemeri jogaik vannak, nem áll meg, hiszen viselkedésükkel az összes körülöttünk élő ember hasonló jogait veszik semmibe.” Emiatt romákra specializálódott női Schuster Lórántnak nevezte az alpolgármester asszonyt, és megkérdi tőle, nem kellene-e koncentrációs táborba zárnunk a lakásfoglalókat. Ungár Klára és Molnár István válaszukban kijelentik, hogy a kilakoltatásokról az önkormányzati tulajdon védelmét érvényesíteni kell az önkényes beköltözőkkel szemben. **Eörsiről** azt írják, hogy valójában nem is ismeri az önkényesek helyzetét és „a rosszindulatú csúsztatás technikáját szinte tökélyre vitte”. Ők is sértő jelzőket használnak, ezúttal **Eörsi** ellen, és vitatják **Eörsi** őszinteségét és hitelességét.

Véleményem szerint ez a hang nem méltó az SZDSZ-hez. Elfogadhatatlan számomra az a stílus, amely ebben a vitában megjelent. A romákról, a kilakoltatásról helyzetben lévőkről, az elesettekről nem mond le az SZDSZ. Tudjuk, milyen tragikus sorsokat takar az „önkényes lakásfoglalók” hivatalos megnevezés. A Király u. 25. szám alatt lakók élete és boldogulása nekünk éppen annyira fontos, mint bármely magyar állampolgáré. Ahogy hozzászólásában Tamás Gáspár Miklós megjegyezte: itt nem „pusztán” egy konkrét ügyről van szó, hanem az SZDSZ hagyományairól és eszményeiről. Valamikor arról volt nevezetes a pártunk, hogy világos és racionális okfejtéssel érvel, a vitákban nem az ellenfél megalázására, nem a morális megsemmisítésére törekszik, hanem meggyőzésére. Ha az ellenfeleinkkel a mai napig így bánunk, belső vitáinkban miért viselkedünk másként?

Véleményem szerint ellentétes a párton belüli szolidaritás és általában a méltányosság követelményével az, hogy az Országos Tanács egyik tagja megfelelő tájékozódás és pontos ismeretek nélkül „miépes büzt” emleget tagtársunkkal kapcsolatban. Ugyancsak elfogadhatatlan, hogy erre olyan indulatos válasz érkezik, amely kétségbe vonja a vitaindító cikk írójának politikai és morális őszinteségét.

Eörsi István mindig következetes módon kérte számon az emberi jogok érvényesülését. Ezt tette az 56-os forradalom idején, a demokratikus ellenzék tagjaként, sőt az MSZP-SZDSZ-kormány idejében is. Örülök, hogy így tette. En nem felháborodásának őszinteségét, hanem stílusát és tájékozottságát vitatom. **Eörsinek** érdeklődnie kellett volna az érintetteknek, mielőtt a cikket megírta. Ebben az esetben kiderült volna, hogy a Király utcai kilakoltatásra nem a Juharos-törvény, hanem jogerős bírósági végzés alapján kerül sor. Koromzay Annamária tudja és sajnálja, hogy pontatlanul és félreérthetően fogalmazott. **Eörsi** megtehette volna, hogy Koromzay, a szerencsétlenül megfogalmazott nyilatkozatával ellentétes módon, kiáll a romák emberi és szociális jogaiért: saját pénzén működött romákat oktató és segítő tanfolyamot, küzd azért, hogy a szociális lakások száma növekedjen a kerületben, melyek túlnyo-

mó többségét rászoruló, roma családoknak utalják ki, elérte, hogy a Roma Polgármesteri Alapítvány ingyenesen, tíz évre megkapja egy több mint 600 m²-es kerületi ingatlan bérleti jogát. A kerületi roma kisebbségi önkormányzat vezetői – mint ahogy az a vitából is kiderül – együtt lépnek fel „lemiépesezt” szabad demokrata társunkkal. Ennek tükrében igazságtalannak tartom egy olyan szabad demokrata alpolgármester „lemiépesezt”, aki, jóllehet szerencsétlenül és félreérthetően nyilatkozott egy kerületi lapban, ám egész tevékenysége egy teljesen más személyes értékrendet hitelesít.

Ungár Klára és Molnár István azonban tévednek, mikor a tulajdon védelmének minden körülmények között elsőbbséget tulajdonítanak. A tulajdon bizonyos esetekben korlátozható. Nem szakíthatók szét családok, nem kerülhetnek utcára gyerekek. Nem véletlen, hogy az SZDSZ alkotmányellenesnek tartja a Juharos-féle törvényjavaslatot. Nem helyes az azt sem, hogy az SZDSZ feladja a köztisztviselőket **Eörsi István** cikkére nem a tények ismertetésével, „hüvös tárgyferőséggel”, hanem sértő hangnemben válaszoltak.

A vita azóta folytatódott. A Népszava „Szabadság kontra szolidaritás” rovatim alatt közölte a témában beérkező hozzászólásokat. Véleményem szerint a szabadság és a szolidaritás nem állhat alternatív viszonyban egymással. Az SZDSZ liberális pártként pont abban különbözik más pártoktól, hogy az adott esetben az egymással ütköző értékekből adódó konfliktusokra olyan válaszokat képes adni, amelyek minden érték egyidejű érvényesülését lehetővé teszik. Biztos vagyok abban, hogy ezt a vitaközvetítőket is így gondolják. A lap szerkesztőinek címadata azt mutatja, hogy a külvilág számára ez a vita másról szól, mint aminek a résztvevői szánták.

Lássuk, mi is az a dilemma, amely a legjobb szándékú önkormányzatokat is szinte lehetetlen helyzetbe hozza.

Az egyik oldalon áll az empátia és az emberi jogi elkötelezettség. A romák és a nincstelenség reménytelen helyzetét ismerve az önkormányzatoknak erkölcsi kötelessége a segítségnyújtás. Szociális lakásokat azonban pénz hiányában a legtöbb helyen nem építenek. Ez nagy baj. Ilyen helyzetben nincs más lehetőség, mint átmeneti szállások biztosítása arra az időre, amíg az érintettekkel nem sikerül elfogadható és hosszú távú megoldást találni.

A másik oldalon két szempont áll. Az önkormányzatoknak véde-niük kell a kezelésükben és a tulajdonukban lévő ingatlanokat. A lakásfoglalás mindenképpen jogtalan cselekedet, még akkor is, ha az önkormányzatok nem lépnek fel a beköltözők ellen. Ennél is súlyosabb probléma, hogy az önkényesek sokszor azok kárára foglalnak el lakásokat, akik hosszú évekig a szabályok betartása mellett várakoznak lakáskiutalásra. A sorban állókat nem érheti diszkrimináció pusztán azért, mert valakik nem várják meg, míg ők következnek. Az önkormányzatok lehetőséget nyújtanak akkor is, amikor kevés eszköze van a fellépésre. Mi nem csukjuk be a szemünket, amikor a városban járunk. Tamás Gáspár Miklós azt kérdezte az SZDSZ vezetőitől, hogy érvényesek-e még a párt régi elvei a gyöngék megvédésére és a kirekesztés ellenzését tekintve. Maradtunk, akik voltunk. Az SZDSZ a szabadság és a szolidaritás pártja. Ezt a két fogalmat nem lehet elválasztani.

A probléma csak úgy oldható meg, ha világosan látjuk mind a két oldal szempontjainak jogosságát. Emellett le kell szögeznünk néhány követelményt, amelyből egy liberális párt nem engedhet, az önkényes lakásfoglalók hatóságai kilakoltatása esetén sem:

1. Nem maradhat senki fedél nélkül. Ha az önkormányzat kilakoltat, átmeneti szállásról kell gondoskodnia.
2. Családokat nem lehet szétszakítani: nem elfogadható kilakoltatás nyomán gyermekek elszakítása a családjuktól és állami gondozásba helyezése.
3. Gyermekek nem maradhatnak ellátás nélkül.
4. A kilakoltatás csak akkor alkotmányos, ha bírósági végzés ad rá felhatalmazást. (Szemben a Juharos-törvénnyel, amely jegyzői jogkörbe utalja ezt a döntést. Halmai Gábor az SZDSZ által is hangoztatott kifogások alapján az Alkotmánybíróság előtt támadta meg a törvényt.)

Tudnunk kell, hogy távlati megoldást csak a gazdaság további növekedése, az elszegényedett rétegek helyzetének folyamatos javulása jelenthet. A lakásfoglalóknak ugyanis nemcsak fedélre, hanem munkára is szükségük van. Ha találnak munkát, akkor a lakásproblémájuk is enyhül. Ebben az esetben már ki tudják fizetni az önkormányzati lakások bér- és rezsi költségeit. Eppen ezért a kormány és az önkormányzatok nem mondhatnak le a szociális bérlakások építéséről, mert ez kapaszkodót és a reménytelenségéből való visszatérést jelent számos család számára.

Addig is bővíteni kell az átmeneti szállások körét, befogadóképességét. Ugyanakkor e konfliktusok során azt kellett tapasztalnom, hogy a probléma megoldására hivatott szereplők között hiányos volt az együttműködés. A konkrét probléma megoldását segítő együttműködést kellett az elmúlt napokban személyes közvetítések sorozatával megteremteni. Végül is olyan megoldás született, amely lehetővé teszi, hogy a főváros megelőlegezze a kerületeknek azt az összeget, amellyel átmeneti otthonokat teremthetnek a fedél nélkül maradt családoknak. A kerületek pedig a forrásmegosztásnál „fizetik” majd vissza ezt a költséget.

A Várna utca 9. (Zugló) kilakoltatott önkényes lakásfoglalói számára a Zuglói Önkormányzat ily módon már július 26-án átmeneti szállásról gondoskodik egy 270 m²-es ingatlanon, és a későbbiekben szerződést kíván kötni az Oltalom Alapítvánnyal, amely Iványi Gábor vezetésével évek óta biztosít hajlékot és segítséget a bajba jutott embereknek.

A Király u. 25. (Erzsébetváros) önkényes lakásfoglalói esetében felkértem a kerületi SZDSZ vezetőjét, hogy az önkormányzatnál kezdemenyezzék a kilakoltatás felüggyesztését mindaddig, amíg a lakásfoglalók ideiglenes elhelyezése nem biztosított a családok átmeneti otthonában. Kezdeményezésük eredményes volt.

Az átmeneti otthonok lakóit ugyanakkor szakemberek bevonásával kell segíteni, hiszen nincs a fővárosban huszonhárom külön, a probléma kezeléséhez értő szakembergárda. A gyerekeknek biztosítani kell az oktatást, a családoknak az alapvető egészségügyi ellátást és segítséget a jogi útvesztőben való eligazodáshoz.

A mai magyar politikai életben az SZDSZ az a párt, amelyik a legérzékenyebb ezekre a problémákra, és segítséget próbál nyújtani akkor is, amikor kevés eszköze van a fellépésre. Mi nem csukjuk be a szemünket, amikor a városban járunk. Tamás Gáspár Miklós azt kérdezte az SZDSZ vezetőitől, hogy érvényesek-e még a párt régi elvei a gyöngék megvédésére és a kirekesztés ellenzését tekintve. Maradtunk, akik voltunk. Az SZDSZ a szabadság és a szolidaritás pártja. Ezt a két fogalmat nem lehet elválasztani.

Magyar Bálint, a Szabad Demokraták Szövetségének elnöke

Fedél nélküliek, liberálisok

Eörsi István tiszta humanizmus-tól vezérelt véleményére Ungár Klára (SZDSZ-ügyvivő!) a hetedik kerületi szervezet elnöke társaságában alpári hangú és filozófiailag is téves választ adott az önkényes beköltözőknek minősülő szerencsétlen családok erőszakos kilakoltatásával kapcsolatban. Tamás Gáspár Miklós a Népszava július 22-i számában lelkemből szólt, és elírta előlem mondandóm nagy részét. Felhívta a figyelmet mindazon történelmi esetekre, amelyekben igenis előfordult a tulajdon korlátozása, és nem maradt adós azon szellemi törekvések ismételése sem, amelyek szerint esetenként egyenesen kívánatos a tulajdon – közjogi érdekekben való – korlátozása, még liberális szemmel nézve is. TGM felvetette cikkében az SZDSZ-nek mint politikai pártnak lehetséges és kívánatos szerepét is, az esetnek önmagán túlmutató jelentősége miatt azonban további tanulságai is vannak, ezekre szeretnék rámutatni a következőkben.

A „Juharos-törvény” néven elhíresült, téves jogalkotási pótcselekvés elsősorban azért rossz, mert összekever két dolgot, amit a jogi egyetem második félévében minden hallgatónak tudnia kell egymástól elválasztani. E két dolog pedig az önkormányzat mint közigazgatási egység és az önkormányzat mint jogi személy (tehát mint esetleg tulajdonjog alanya). Az, hogy az önkormányzat hatósági jogkörében igazgatási úton kialakíthat embereket a saját tulajdonában álló ingatlanból, jogdogmatikai szempontból az önbíráskodás klasszikus esete. Olyan, mintha a kertemben körtét lopó tolvajjal szemben én magam folytathatnám le a büntetőeljárást és kiszabhatnám az ítéletet is. A Juharos-törvény életbeletétele jelentős lépés az úriszékek visszaállításának, a feudalizmus alapjai lerakásának útján. Talán kezdeményeznie kellene a kormányzatnak a jus primae noctis helyreállítását is. A kérdés jogi részét ezzel elintézték tekint-

hetjük. Hátravannak azonban a morális, szociális és politikai problémák.

Mindenekelőtt az erkölcsiek: miféle társadalom az, amelyben lehetséges nélkülöző, kisgyermekes családokat kitenni az utcára? Éhező emberek feje fölül elvenni a fedeleket? Ócska bútorait a szemetes kukák közé rakosgatni? Választási lehetőségként a hajléktalanszállót felajánlani, s ezzel elfogadtatni a családok szétszakítását? S mindezt azzal a képmutatással is ócska szöveggel eladni, hogy „ezek ügyis képtelenek magukról gondoskodni” (SZDSZ-es alpolgármester szavai)? Hát miféle morális szemétdombon él az a társadalom, amely ezt szó nélkül eltűri, akár romákról, akár magyarokról van szó? Létezhet olyan liberális alapelvek, amely ezt megengedi? A válaszom: nem. A tulajdon fedelme nem indokolhatja morálisan az embertelenséget. Ungár Klára és Molnár István, úgy látszik, megfeleledkeznek arról, hogy már az ókori népek is előírták vallásos kötelekmént a gazdagok számára, hogy segítsenek az elesetteken. Erkölcsi szempontból az az érvelés, hogy az önkormányzat (egyébként hasznosítatlan) ingatlanában időlegesen egy emberi létező hasonló állapot megteremtéséig meghúzódó nincstelenség a tulajdon szentségét, nem tartható.

Szociális szempontból még rosszabb a helyzet. Az állam szerepét liberális filozófusok is azzal szokták indokolni, hogy a szabad piac könyörtelen következményei ellen a leszakadókat meg kell védeni, s ez más szereplőre nem bízható, mint az államra. Egyszerűbben szólva az állam léteének egyik fő indoka a szociális gondoskodás. Minthogy pedig az önkormányzat – mint erre TGM helyesen rámutat – része az államgépezetnek, még ha független is (bizonyos mértékig) a központi hatalomtól, kötelessége a szociális munka. Mikor tehát az önkormányzat az elemi gondoskodás kötelemét lerázza magáról, an-

nak az alapvető feladatának nem tesz eleget, ami egyfelől saját létét, másfelől tagjainak és tisztviselőinek – a tehetősebbek adójából finanszírozott – havi fizetését megindokolja.

Végül itt van még a politikai probléma. A hetedik kerületi, némi képp „MIÉP-es beütésű” alpolgármester az SZDSZ soraiból került ki. **Eörsi István** e párt jeles személyisége, aki amúgy gyakorlati bíráló pártját. Tamás Gáspár Miklós szintén emblematikus figurája az SZDSZ-nek, noha tőle sem áll távol, hogy a pártot súlyos kritikával illesse, ha az arra rászólgál. Az ügyben másik álláspontot képviselő Ungár Klára és Molnár István ugyancsak SZDSZ-tagok (pláne ügyvivő és kerületi elnök!). S végül jómagam, ha nem is akarok feltokodni e nagyságok közé, a szabad demokraták között sorolom magam. Akkor most azt kérdezem, hol van maga a Szabad Demokraták Szövetsége? Miért nem kerül szóba a párt valamely fórumán ez a vita? Mi az elnökség álláspontja? Vagy Ungár Klára álláspontja, mint ügyvivő, hivatalosnak tekintendő? Netán az SZDSZ vezetői elfeledték Solt Otiliát és az egész SZETA-t, amely a párt egyik gyökere volt? Remélem, a pártvezetés nem elégszik meg a közvélemény-kutatási adatok izgatott figyelmével, amelyek szerint a párt népszerűsége a biztos választók körében – hálstennek! – immár harmadik hónapja (éppen csak) meghaladja a bekerülési küszöböt. Szerintem éppen az elvszerű politikázás, a szabadság és szolidaritás eszméinek nyílt és következetes vállalása volna az a magatartás (az ellenfél hibáinak lesése és a szocialistáktól mindenáron való különözés hangsúlyozása helyett), ami az elfordult választókat visszahozhatná. Ha így jobban tetszik: emberiség tanúsítása a hajléktalan romákkal szemben még politikailag is többet ér, mint azt Ungár-féle magatartás.

Nehéz-Posony István ügyvéd, közíró

Kedves Barátaimhoz!

Mindig meg tudjuk dobenteni saját magunkat! A Népszava hasábjain vitatkoznak régi barátaim, Molnár István, Ungár Klárával **Eörsivel**, TGM-mel. Nem lett volna baj, ha ez nem ilyen formában kerül utca. Ez nem illen formában kerül utca. Ez nem illen egyetértés az Ungár-Molnár-véleményvel. Valószínűleg mind **Eörsi**, mind TGM ritkán találkozik kerületi szinten az önkényes problémájával. Sajnos az önkényesek kérdése a lakásgazdálkodás egyik legnagyobb problémája a belső budapesti kerületekben. Tetszik, nem tetszik, a sorban állók tömegétől veszik el a lehetőséget a „lakáshoz” jutáshoz. Lakás alatt itt egy szoba-konyha lyukat értek, de ez is több, mint a semmi. Emberileg megértem TGM-et is, de tesék tudomásul venni, hogy a Molnár Istvánokkal együtt mi állunk közvetlenül kapcsolatban a lakossággal, nem ők! Emberileg nagyon megérttem mindkettőjüket,

de ne tessék elfelejteni, hogy mi érezzük, látjuk azt a felháborodást amit az átlagbérő, -tulajdonos érez a házban lakó önkényesek láttán. Kb. 200 önkényes van kerületenként a VI., VII., VIII. kerületben. Ez iradatlan nagy szám! Ez nem liberalizmus kérdése, hanem igenis a tulajdonviszonyok rendezése.

A kérdés arról szól, hogy az állam semmit sem tesz (10 éve, a rendszerváltás óta)! a hajléktalanok kérdése átfogó megoldásúra! Nem lehet, a liberalizmus zászlója mögött sem, a kerületek nyakába varni a hajléktalanság problémáját! A Roma Polgármesteri Szervezet rasszizmussal, státiáriális eljárással vádolt, mikor kitett a kerület – jogerős bírósági döntés alapján – egy család az utcára. Felháborít, hogy az önkényesek témáját roma kérdésként kezelik néhányan. Tudomásul kell venni, hogy bármennyire tényleges

főtömegében romákról van szó, az önkényesek roma kérdésként való kezelése csúsztatás! Nem lehet rasszizmusról beszélni egy országos probléma esetén, hiszen amennyiben megnézzük a minden sarkon fellelhető „Fedél Nélkül”-árusokat, ők nem romák, „csak” hajléktalanok! Az nem hír, hogy elhelyeztem – segítséggel – egy gyereket anyát egy otthonba, és az sem, hogy kb. 40 állampolgár köszönte ezt meg nekem. Jó lenne, ha parlamenti képviselőink tennének valamit ebben a kérdésben legalább felszólalásokban vagy azon is túlmenően! Remélem, TGM-hez – akit nagyon tisztetek – is eljut ez a vélemény, és tőle előre is elnézést kérek, ha stílusom „pokrócgoromba”.

Falus Péter, a VIII. Ker. Önkormányzat Ingatlanbizottság elnöke, SZDSZ-es képviselő

Ha nem írt volna...

Roma vagyok. Évtizedek óta próbálok segíteni nálam kevésbé szerencsés sorstársaimon. Roma vagyok. Büszke vagyok rá, hogy szociális, lakás- és egyéb ügyekben járok el naponta. Roma vagyok, és tudom, hogy többek között Budapest VII. kerületében is nagyon sok problémát kéne megoldani, csakúgy, mint az egész országban. Nagyon sokan valóban önzetlenül próbálnak segíteni az elesettek, hátrányos helyzetűek, a kisebbségek, a szociálisan, kulturálisan lemaradók helyzetén. Persze vannak jól értesültek, mindentudók és tévedhetetlenek. Őket arról lehet megismerni,

hogy az értékítéletüket védhetetlennek, a tényeket és a valóságot feleslegesnek és zavarónak tartják. Nem tisztom, hogy bárkit megvédjek vagy beleszóljak vitáikba, de egy-két tény azért az „elkötelezett” vádlók figyelmébe ajánlanék.

Molnár István képviselő volt az első, aki felkért, hogy ajánljak kerületi roma gyerekeket, akiket ő külön szeretne támogatni.

Koromzay Annamária alpolgármester asszony hónapok óta emberséges, elfogadható megoldást keres a vidékről felköltözött önkényes lakásfoglalóknak. Nem folytatom a példákat. Szeretném

leszögezni: Erzsébetváros roma lakossága eddig nem érzett és reméljük, a továbbiakban sem találkozik hátrányos megkülönböztetéssel, a pozitív hozzáállás néhány példájával viszont igen. Lehete többet tenni, de biztos, hogy nem a magukat egyetlen igazság letéteményesének tekintő, közben kerületükben szinte teljesen ismeretlen szervezeteckéktől és személyektől várjuk a megoldást. A cél: a segítségnyújtás, amelyet nem kérdéses, hogy az SZDSZ-es képviselők szívügyüknek tekintenek. Köztük Koromzay Annamária és Molnár István is.

Reményi Géza, Budapest